

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2006
FORFATTER:	Jørgen Kristensen
TITEL:	Legetøjsfabrikken Bilofix.
KORT RESUME:	Produktion i Kolding af trælegetøj til modelbygning.

LEGETØJSFABRIKKEN BILOFIX

AF JØRGEN KRISTENSEN

“Bilo”-fabrikken blev startet i Billund af Ole Kirk Kristiansen (1891-1958) under navnet – **Bil** for Billund og **O** for Ole Kirk Kristiansen. I starten producerede man udelukkende trælegetøj, men efterhånden som sønnerne Karl Georg (1919-1998), Godtfred (1920-1995) og Gerhardt (1926 -2004) kom med i firmaet, udviklede man “Bilofix” og de verdenskendte “Lego” plastklodser, som lige fra starten blev en utrolig stor succes.

I 1959 brændte den afdeling, hvor trælegetøjet blev fremstillet, og det blev derefter besluttet at flytte produktionen til Kolding og kun satse på Lego-klodserne i Billund. Næsten samtidig overtog Godtfred Kirk Kristiansen og hans familie hele Lego-fabrikken. Broderen Gerhardt Kirk Kristiansen, som havde udviklet Bilofix og var leder af afdelingen, overtog de maskiner, der var uskadede efter branden. I 1962 blev produktionen genoptaget i en tidligere farve- og lakfabrik i Munkegade 8 i Kolding. Da de nye lokaler i Bramdrupdam stod færdige, flyttede hele produktionen, og antallet af medarbejdere blev efterhånden forøget til mere end 100 ansatte.

I 1964 blev forretningslokalerne Vejlevej 359 i Bramdrupdam opført af direktør Gerhardt Kirk Kristiansen. I dag har møbelforretningen “Smag & Behag” til huse i den tidligere administrationsbygning, hvor der indtil 1969 var indrettet kontorer, show-room

og modelbyggeri. Bag bygningen ligger de tidligere produktionslokaler – i alt 2.500 m², som blev opført i året 1963.

BILOFIX-SYSTEMET

I nogen tid havde Gerhardt Kirk Kristiansen gået med ideen om at fremstille pædagogisk legetøj af træ – legetøj, der udfordrede både mindre og større børn som modelbyggere. Legetøjet bestod af nogle små gennemhullede lister i forskellige længder. Listerne blev samlet med plastskruer og møtrikker, og kun fantasien satte grænser for, hvordan tingene kunne sættes sammen. Systemet var eminent for både store og små æsker indeholdt de samme slags materialer, så de kunne bruges sammen. Træet blev leveret af Ferritslev Savværk på Fyn, og plastskruerne blev fremstillet i broderens, Karl Georg Kirk Kristiansens firma på Haderslevvej i Kolding – senere dog hos “Nordisk Solar” på afdelingen i Ågade, som tidligere husede radiofabrikken “Audiola”. Gerhardt Kirk Kristiansen sikrede sig verdenspatent på systemet, som hurtigt blev en meget stor succes.

UDVIKLING OG EKSPORT

I udviklingsafdelingen arbejdede en ingeniør og en arkitekt med at produktudvikle syste-

met, som efterhånden blev mere og mere kompliceret. I nogle år var Lene Skjoldborg ansat til at bygge nye modeller til produktionen. Om tiden på Bilofix fortalte hun: Der var brug for kreativitet – modellen skulle ligne noget, børnene kendte, og den måtte ikke være for vanskelig at samle. På et år kom 20 nye modeller i produktion. Ofte var børn inviteret ind på afdelingen for at afprøve materialerne. Børnenes leg gav ofte ideer, som afdelingen kunne bruge til nye tiltag.

Mere avancerede modeller blev fremstillet til udstilling i kontorbygningen og til kon-

Fra indvielsen af den nye administrationsbygning i 1964. Gerhardt Kirk Kristiansen hejser flaget, som er en gave fra de ansatte.

kurrencer på legetøjsmesser både herhjemme og i udlandet. Flere gange deltog fabrikken i "Den internationale Legetøjsmesse" i Nürnberg, hvor man havde et 50-75 m² udstillingsareal til rådighed. På en messe i Paris vandt BILOfix-systemet førsteprisen, og i 1964 vandt det "Jeppe" prisen, som var dansk og blev uddelt for årets bedste legetøj.

Maskinafdelingen blev ledet af Helge Moesgaard, som tidligere var ansat på fabrikken i Billund. I afdelingen var ansat 6 maskinsmede, og opgaven bestod i at vedligeholde maskinparken samt udvikle nye og hurtigere produktionsmetoder, der gjorde driften mere rentabel. Nogle maskiner kunne købes, men tit udviklede afdelingen selv komplicerede trykluftstyrede værktøjer. Maskinerne blev betjent dels af udlærte maskinsnedkere og dels af et stort antal kvindelige medarbejdere. En overgang var det ugentlige forbrug af knastfrit bøgetræ på mere end 3 vognlæs fra savværket på Fyn.

I starten blev BILOfix æskerne solgt til legetøjsforretninger og grossister på hjemmemarkedet, men snart blev den største del af produktionen eksporteret til lande i Europa og senere også til så fjerne mål som Japan og Sydamerika. Ofte modtog fabrikken forretningskunder fra både ind- og udland. I udviklingsafdelingen så man de mange forskellige måder, legetøjet kunne anvendes på. Afdelingen var i samme bygning som receptionen og mødelokalerne.

GERHARDT OG EVA KIRK KRISTIANSEN

Virksomheden var ejet af Gerhardt og Eva Kirk Kristiansen. I starten var det Gerhardt, der stod for den daglige drift, men efterhån-

En far og to drenge i gang med at samle BILOfix, 1966-67.

den overdrog han ledelsen til sin betroede medarbejder Arne Kærgaard Nielsen, som oplevede at være værkfører, driftleder og til sidst direktør. Arne Kærgaard Nielsen var uddannet mejerist lige som Gerhardt Kirk Kristiansen. Måske en tilfældighed? – måske var det nemmere for Gerhardt at vurdere Arnes kvalifikationer? Ansættelsen fortsatte helt indtil det blev besluttet at afhænde virksomheden i 1980.

Selv om Eva Kirk Kristiansen ikke deltog i den daglige drift på fabrikken, var hun en uvurderlig god støtte for sin mand. Hun var værtinde, når man modtog gæster på fabrikken, sørgede for passende beværtning og for, at gæsterne befandt sig godt. I hjemmet

modtog Eva ofte med meget kort varsel gæster fra fabrikken. For Gerhardt var der ikke langt fra beslutning til handling, og “det vænner man sig til, og sådan kunne min mand lide det”, var Eva Kirk Kristiansens bemærkning ved et interview.

Gerhardt Kirk Kristiansen var igangsætteren og idémanden, der forstod at omsætte sine ideer til handling. Sideløbende med BILOfix startede han legetøjskæden GK Legetøj – først med afdelinger i Fredericia, Kolding og Esbjerg og senere med afdelinger på Fyn og Sjælland og andre steder i Jylland. Endvidere fik han agenturet for det amerikanske firma “Revell”, som fremstillede legetøjsserier i plast. Plaststykkerne kunne limes

BILOfix-bilen bygget af Lene Skjoldborg 1965/66. To tyske agenter og Gerhardt Kirk Kristiansen til højre.

sammen til biler, fly, skibe o.l. Senere fik han også agenturet for det italienske firma "Lima", som fremstillede elektriske modeltog og endelig agenturet for den danske fabrik "Heljan", som producerer udstyr til modeljernbaner i plast: stationsbygninger, huse, broer o.l.

STAGNATION OG LUKNING

Det amerikanske firma Revell, som havde fabrikker i Amerika, England og Vesttyskland og forhandlere over hele verden, solgte til de samme kunder som Bilofix. Det blev

derfor besluttet, at Revell skulle overtage salget til alle de udenlandske agenter under navnet "Bilotoy". Man forventede et større salg, og produktionen blev forøget væsentlig, men det gik desværre lige modsat. Det amerikanske firma magtede i længden ikke at afsætte den store produktion, og varerne hobede sig op på lageret i Bramdrupdam, mens andre og mere teknisk betonedede typer legetøj trængte ind på markedet. For familien Kirk Kristiansen betød det store tab. Det blev nødvendigt at sælge de nye bygninger og afskedige mange medarbejdere.

I 1969 blev produktionen flyttet til lejede lokaler i "Hørgården" i Kolding. Det lykkedes at bygge forhandlernettet op, få salget i gang igen og overvinde de økonomiske vanskeligheder, men i 1980 blev det besluttet at afhænde virksomheden. I en samtale med tidligere direktør Arne Kærgaard Nielsen nævnte han tre grunde til, at virksomheden blev afhændet:

Bilofix systemet var så holdbart, at det tit gik i arv til mindre søskende i familien.

Forældrene var nu begge på arbejdsmarkedet, og legetøjet kunne ikke længere samle familien.

Elektronisk legetøj og computerspil fangede nu mere børnenes interesse.

Maskinerne og firmaets knowhow blev solgt til et Århus-firma, som stadig fremstiller trælegetøjet til eksport.

BUDDY

Legetøjskæden GK Legetøj er overtaget af Eva og Gerhard Kirk Kristiansens søn Mogens Kirk Kristiansen. Firmaet har stadig adresse i Kolding, og herfra styres indkøb og

Medarbejderne Lene Skjoldborg og Lis Fagerberg på en udstilling.

levering til forretningerne i de forskellige byer. For nylig fik forretningerne nyt logo og navn – en lille bjørn med navnet Buddy – som mere appellerer til tidens trend.

Legetøjsmarkedet er i dag domineret af store landsdækkende varehus- og indkøbskæder, der pga. store indkøb er alvorlige konkurrenter til de øvrige i branchen. Men GK Legetøj er stadig en sund og rentabel virksomhed, som har forstået at tilpasse sig de nye vilkår ved at forenkle arbejdsgangen og modernisere lagerstyringen, bl.a. ved indfø-

relse af et edb-program, som Mogens Kirk Kristiansen selv har været med til at udvikle.

Artiklen er skrevet efter samtaler med:
 Eva Kirk Kristiansen, Strandhuse
 Mogens Kirk Kristiansen, Kolding
 Arne Kærgaard Nielsen, Bramdrupdam
 Helge Moesgaard, Bramdrupdam
 Lene Skjoldborg Madsen, Silkeborg
 Børge Vogensen, Bramdrupdam
 Fotomaterialet er udlånt af Eva Kirk Kristiansen og Lene Skjoldborg Madsen.